

MARIN PEDA – UN ADEVĂRAT CREATOR DE CAPODOPERE

MARIN PEDA IS A TRUE MASTER OF MASTERPIECES

Natalia LUCHIANCIUC¹, Diana GĂINĂ²

Abstract: *The paper is dedicated to Marin Preda (1922-1980), the most important post-World War II Romanian writer, who knew how to paint in a pictorial way a world of the traditional village with problems of people and of the history of time. The work briefly reflects moments from Marin Preda life, activity, as well as from the work of the prose writer, essayist, dramaturg, publicist, translator.*

Keywords: *Romanian literature, prose, dramaturgy, essayistic, publicity, literary translation*

Marin Preda este „primul scriitor capabil să însuneze cu adevărat, într-o viziune totală și deci echilibrată, datele unei existențe cu mult mai complexe decât cea reflectată până la el...”
(Valeriu CRISTEA)

Marin Preda (1922-1980) este cel mai important prozator român postbelic. Opera sa a marcat o epocă, a impus o problematică specifică și o viziune personală asupra existenței, al cărei tragism poate fi depășit fie prin acțiune și ironie, fie prin apelul la valorile tradiționale, fie prin asumarea acestuia.

Prozator, eseist, dramaturg, publicist, editor, traducător, scriitorul rămas, prin opera sa, nemuritor, a văzut lumina zilei la 5 august 1922, în comuna Siliștea-Gumești din județul Teleorman, în familia numeroasă a lui Tudor Călărășu și a Joiței Preda. Între 1930-1937, Marin Preda urmează cursurile școlii primare și complementare din satul natal. „Este dat la școala din sat cu scopul – mărturisit de tatăl său - de a învăța doar să se iscălească, și pe urmă, asemeni fraților săi, să are pământul și să îngrijească de vite, conform mentalității timpului” [3, p.10].

Între anii 1937-1941 își face studiile liceale la Școala Normală din Abrud și le continuă la la Cristur Odorhei și apoi la București, din cauza războiului. Își întrerupe studiile pentru a demara acțiuni concrete de împlinire a vocației.

Astfel, în 1941, duce la redacția revistei „Albatros” schița „De capul ei”, fiind angajat în același an corector la ziarul „Timpul”, cu sprijinul poetului Geo Dumitrescu, pe paginile cărui va debuta cu schița „Pârlitu” în 1942. După încheierea stagiului militar în 1945, valorifică experiență trăită în lucrările „Soldatul cel mititel”, „Albastra

¹ Bibliotecară, Biblioteca Științifică, USARB, luchianciucnatalia1@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4515-3732>

² Bibliografă, Biblioteca Științifică, USARB, dianagaina@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-6676-2874>

zare a morții”, „Îndrăzneala”. Este corector la „România liberă”, continuând să publice noi schițe în presa timpului: „Tinerețea”, „Contemporanul”, „Studentul român”, „Lumea”, „Viața socială”, „Revista literară”.

Debutul editorial se produce în 1948 cu volumul de nuvele „Întâlnirea din Pământuri”, urmat de nuvela „Ana Roșculeț” în 1949. Publică nuvela „Desfășurarea” în 1952, fiind inspirată din viața satului contemporan, pentru care l se acordă Premiul de Stat pentru Literatură.

Ca romancier, debutează în 1955 cu „Moromeții”, volumul I, pe care îl scrisese încă din 1949, dar pe care, fiind îndoit de reușita lui, îl lasă să aștepte câțiva ani într-un sertar [5, p. 107]. Volumul al doilea apare doisprezece ani mai târziu, în 1967. Prin „Moromeții”, Marin Preda a dat literaturii române capodopera sa inspirată din lumea satului, cu un personaj care domină universul psihologic al creației sale, ca și Liviu Rebreanu prin romanul „Ion”.

Între timp apar nuvelele „Ferestre întunecate” (1956), „Îndrăzneala” (1959), „Friguri” (1963). În 1962 apare romanul „Risipitorii”, în care prozatorul părăsește universul rural și investighează mediul urban. „Risipitorii” deschide seria de romane problematice, aici întâlnim toate teme deceniului 60, abordate în epocă: alfabetizarea, cooperativizarea, activismul politic, relația omului cu puterea, cu autoritatea, dilemele intelectualului și ale creatorului [3, p. 29].

„Intrusul” (1968) este romanul unui destin, al omului ce trăiește o experiență tragică și ocupă un loc aparte în ansamblul operei lui Marin Preda. În 1983, romanul a fost ecranizat de regizorul Constantin Vaeni, sub titlul *Imposibila iubire*. Pentru „Intrusul”, Marin Preda a primit Premiul pentru proză al revistei *Viața românească* și Premiul Uniunii Scriitorilor. În același an, 1968, apare și drama în trei acte „Martin Borman”.

Ca o continuare a romanului „Moromeții”, în 1972, apare romanul „Marele singuratic”, un roman al soluțiilor de viață, al ideii de istorie, de societate, un roman de familie. Trei ani mai târziu, în 1975, apare romanul „Delirul”, motivul fundamental al scriitorului fiind Istoria, raportul omului cu Timpul, cu evenimentele grave și consecințele lor.

Opera lui Marin Preda acoperă epic istoria românească de la cel dintâi război mondial până spre sfârșitul anilor `70. În „Moromeții”, „Marele singuratic”, „Delirul”, „Intrusul”, „Cel mai iubit dintre pământeni” apar teme și motive fundamentale ale creației lui Marin Preda: viața și moartea, familia, țărâtimea și drama ei istorică, adevărul și demnitățile etc.

Împreună cu Eta Vexler, traduce romanul „Ciuma” de Albert Camus (1965), iar din colaborarea cu Nicolae Gane va ieși traducerea romanului „Demonii” de F. M. Dostoievski (1970).

Scriitorul a desfășurat o activitate publicistică bogată, cu modalități de expresie variate, de la cronici, anchete de caz, opinii, eseuri, la „cele două mici capodopere”, cum le-a numit Victor Crăciun, „Imposibila întoarcere” (1971), „Viața ca o pradă” (1977).

Activitatea literară este încununată prin apariția, în 1980, a romanului în trei volume „Cel mai iubit dintre pământeni”, ultima operă a lui Marin Preda. Romanul este o mare proză realistă, este o evocare social-politică și reflecție asupra perioadei 1940-1960, un roman despre adevăr și iubire, principii supreme în existența omului.

Marin Preda este deținătorul mai multor premii, printre care Premiul de Stat

pentru Literatură (1952; 1956), Premiul Uniunii Scriitorilor (1972; 1977), Premiul Asociației Scriitorilor din București (1968; 1971). În 1968 este ales vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din România, iar în 1970 este numit director al Editurii Cartea Românească, funcție pe care o deține până la încetarea sa din viață. În 1974 este ales membru corespondent al Academiei Române. Scriitorul s-a stins din viață, în singurătate, la Mogoșoaia pe 16 mai 1980.

După mai bine de patruzeci și doi de ani de la trecerea sa în neființă, "Marin Preda continuă să rămână în actualitate, cu tot atâtea imagini câte sunt oglinzile în care personalitatea lui se reflectă. Scriitorul și-a croit o statură de dimensiuni impunătoare, căreia vremea nu i-a estompat contururile. Opera și autorul ei sunt încă obiectul unor studii și atitudini care, indiferent de temă sau intenție, indică imposibilitatea de a gândi creația predistă altfel decât ca un reper fundamental al literaturii române postbelice" [1, p. 1].

Opera lui Marin Preda aduce proza românească în orizontul spiritului modern prin situarea eroilor săi într-o "aventură" constantă, aceea a conștiinței: indiferent de calitatea sa socială, personajul lui Marin Preda își caută rostul în lume nu, în primul rând, prin fapte, ci prin contemplare, prin explorare adâncă, prin încercarea de a se înțelege pe sine și locul său în realitatea complexă în care trăiește. Fie că este țăran, ca Ilie Moromete, fie că este intelectual, ca Victor Petrini, eroul acestui scriitor trăiește existența printr-un efort dramatic de a media relația dintre structura sa lăuntrică și realitatea istorică a timpului său" [5, p. 7].

Marin Preda este considerat unul dintre cei mai mari scriitori ai secolului trecut, un fenomen de excepție în literatura română. Prin vasta sa activitate de prozator, eseist, dramaturg, editor și traducător, Marin Preda a rămas până astăzi, unul dintre cei mai însemnați scriitori ai literaturii române postbelice.

Referințe bibliografice:

1. GRIGOR, Andrei. *Marin Preda - incomodul*. Galați: Porto-Franco, 1996. 195 p. ISBN 973-557-435-7.
2. MANU, Emil. *Viața lui Marin Preda*. București: Ed. Vestala, 2003. 160 p. ISBN 973-9418-39-2.
3. *Marin Preda comentat de Marieta Popescu*. București: Ed. Recif, 1995. 176 p. ISBN 973-9179-11-8.
4. UNGHEANU, Mihai. *Marin Preda : Vocație și aspirație*. București: Ed. Eminescu, 1973. 316 p.
5. ZANE, Rodica. *Marin Preda : monografie, antologie comentată, receptare critică*. București: Aula, 2001. 112 p. ISBN 973-8206-37-5.